

Sygn. akt I ACa 1484/17

I ACz 2019/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Krzysztof Depczyński

Sędziowie SA Anna Cesarz

SA Dorota Ochalska - Gola (spr.)

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa P. B. - syndyka masy upadłości G. Z. i P. B. - syndyka masy upadłości D. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Pabianicach

o nakazanie wydania środków pieniężnych

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 sierpnia 2017 r. sygn. akt I C 215/17

oraz zażalenia strony pozwanej na postanowienie zawarte w punkcie 3 zaskarżonego wyroku

I. prostuje z urzędu oczywistą niedokładność w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce błędnego oznaczenia strony powodowej „P. B. - syndyk masy upadłości G. Z. i D. Z.” wpisać prawidłowo

„P. B. - syndyk masy upadłości G. Z. i P. B. - syndyk masy upadłości D. Z.”;

II. z apelacji strony powodowej uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 2 w zakresie żądania nakazania wydania środków pieniężnych w kwocie 309.344 (trzysta dziewięć tysięcy trzysta czterdzieści cztery) zł i odsetek w kwocie 890,98 (osiemset dziewięćdziesiąt i 98/100) zł i w tej części umarza postępowanie;

III. oddala apelację strony powodowej w pozostałym zakresie;

IV. z zażalenia pozwanego zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza od P. B. - syndyka masy upadłości G. Z. oraz od P. B. - syndyka masy upadłości D. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwoty po 10.800 (dziesięć tysięcy osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. zasądza od P. B. - syndyka masy upadłości G. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 9.900 (dziewięć tysięcy dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

VI. zasądza od P. B. - syndyka masy upadłości D. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3.150 (trzy tysiące sto pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt I ACa 1484/17

I ACz 2019/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 23 sierpnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa P. B. – syndyka masy upadłości G. Z. i D. Z. przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Pabianicach o nakazanie wydania środków pieniężnych, umorzył postępowanie w zakresie żądania nakazania wydania środków pieniężnych w kwocie 110.000 zł oraz odsetek w kwocie 27,88 zł; oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od P. B. – syndyka masy upadłości G. Z. i D. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 9.072 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe orzeczenie poprzedziły ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, a z których wynika, że w dniu 9 września 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt XIV GU 217/16 wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika – G. Z., jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Syndykiem masy upadłości został wyznaczony P. B..

W dniu 9 września 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt XIV GU 218/16 wydał postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika – D. Z., jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Syndykiem masy upadłości został wyznaczony P. B..

Wniosek o ogłoszenie upadłości G. Z. został złożony dnia 18 maja 2016 r.

Orzeczenia o ogłoszeniu upadłości G. Z. i D. Z. uprawomocniły się w dniu 17 września 2016 r.

W skład majątku G. Z. i D. Z. wchodziły m.in. następujące nieruchomości:

- nieruchomość położona w R. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach prowadzi KW nr (...), która stanowi współwłasność małżeńską G. Z. i D. Z.;
- nieruchomość położona w R. przy ul. (...) (w księdze wieczystej widnieje błędny nr „1”), dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach prowadzi KW nr (...), która stanowiła własność G. Z.;
- nieruchomość położona w R. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w Pabianicach prowadzi KW nr (...), która stanowi współwłasność małżeńską G. Z. i D. Z..

W stosunku do nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (KW nr (...)) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach – G. P. prowadził postępowanie egzekucyjne, które w zakresie egzekucji z nieruchomości prowadzone jest przez Sąd Rejonowy w Pabianicach pod sygn. akt I Co 3682/10. W dniu 25 marca 2014 r. podczas licytacji tej nieruchomości najwyższą cenę zaoferował M. G.. W dniu 31 marca 2014 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach wydał postanowienie o udzieleniu przybiccia na rzecz M. G. za cenę 309.334 zł. M. G. uiszczył całą cenę nabycia nieruchomości. Postanowieniem z dnia 16 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie o sygn. akt I Co 3682/10 przysądził własność tej nieruchomości na rzecz M. G. za cenę 309.334 zł i zobowiązał dłużników G. Z. i D. Z. do wydania nabywcy nieruchomości. Postanowienie o przysądzeniu własności uprawomocniło się z dniem 20 stycznia 2017 r. na skutek oddalenia przez Sąd Okręgowy w Łodzi zażaleń dłużników.

W stosunku do nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (KW nr (...)) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach – G. P. prowadził postępowanie egzekucyjne, które w zakresie egzekucji z nieruchomości prowadzone

jest przez Sąd Rejonowy w Pabianicach pod sygn. akt I Co 3683/10. W dniu 25 marca 2014 r. podczas licytacji tej nieruchomości najwyższą cenę zaoferował M. G.. 31 marca 2014 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach wydał postanowienie o udzieleniu przyzbicia na rzecz M. G. za cenę 882.934 zł. M. G. uiszczył całą cenę nabycia nieruchomości. Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie o sygn. akt I Co 3683/10 przysądził własność tej nieruchomości na rzecz M. G. za cenę 882.934 zł i zobowiązał dłużników G. Z. i D. Z. do wydania nabywcy nieruchomości. Dłużnicy złożyli zażalenie na postanowienie o przysądzeniu własności. Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie sygn. akt III Cz 2237/16 Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 174 par. 1 pkt. 1 KPC z związku z art. 13 par. 2 KPC zawiesił postępowanie zażaleniowe z uwagi na śmierć dłużniczki rzeczowej M. Z..

Nieruchomość, dla której prowadzona jest KW nr (...) stanowiła początkowo własność M. Z.. Umową z dnia 26 stycznia 1994 r. M. Z. darowała przedmiotową nieruchomość swojemu synowi G. Z.. Postępowanie egzekucyjne skierowana do tej nieruchomości zostało wszczęte w dniu 1 października 2010 r. Prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 19 czerwca 2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt II C 1711/14 Sąd Okręgowy w Łodzi zobowiązał G. Z. do złożenia oświadczenia o przeniesieniu na rzecz M. Z. prawa własności w/w nieruchomości w związku z odwołaniem darowizny z powodu rażącej niewdzięczności. Aktem notarialnym z dnia 5 sierpnia 2015 r. sporządzonym przed notariuszem G. G., Rep. A 3075/2015 M. Z. oświadczyła, że wyraża zgodę na przeniesienie powyższej nieruchomości na swoją rzecz.

M. Z. zmarła w dniu 14 sierpnia 2016 r. W dniu 2 września 2016 r. G. Z. złożył przed notariuszem K. J. oświadczenie o odrzuceniu spadku po swojej matce.

W stosunku do nieruchomości położonej w R. przy ul. (...) (KW nr (...)) Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pabianicach –M. J. prowadził postępowanie egzekucyjne, które w zakresie egzekucji z nieruchomości prowadzone jest przez Sąd Rejonowy w Pabianicach pod sygn. akt I Co 490/14. W dniu 12 listopada 2015 r. podczas licytacji tej nieruchomości najwyższą cenę zaoferował M. G.. W dniu 19 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach wydał postanowienie o udzieleniu przyzbicia na rzecz M. G. za cenę 110.000 zł. Cała cena nabycia została uiszczona. Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie o sygn. akt I Co 490/14 przysądził własność tej nieruchomości na rzecz M. G. za cenę 110.000 zł i zobowiązał dłużników G. Z. i D. Z. do wydania nabywcy nieruchomości. Postanowienie o przysądzeniu własności uprawomocniło się z dniem 23 lutego 2017 r. na skutek oddalenia przez Sąd Okręgowy w Łodzi zażalenia dłużnika.

Pismem z dnia 24 listopada 2016 r. Syndyk masy upadłości D. Z. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Pabianicach o przekazanie kwot uiszczonych przez nabywców tytułem ceny w postępowaniach I Co 490/14 i I Co 3683/10 na rachunek bankowy masy upadłości dłużnika.

Pismem z dnia 6 grudnia 2016 r. Syndyk masy upadłości D. Z. zwrócił się do Prezesa Sądu Rejonowego w Pabianicach o podjęcie działań nadzorczych w związku z nieprzekazaniem w/w kwot na rachunek bankowy masy upadłości.

Pismem z dnia 15 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach poinformował powoda, że kwota wpłacona przez nabywcę zostanie przekazana Syndykowi po uprawomocnieniu się postanowienia o przysądzeniu własności, gdyż dopiero z tą chwilą własność nieruchomości przejdzie na nabywcę, a kwota nabycia może zostać przelana do masy upadłości.

W dniu 27 stycznia 2017 r. powód wezwał pozwanego na przekazania na rachunki bankowe masy upadłości D. Z. i G. Z. kwot po 651.134 zł tytułem cen nabycia w/w nieruchomości.

Zarządzeniem z dnia 7 marca 2017 r., uzupełnionym zarządzeniem z dnia 14 marca 2017 r., zarządzono przelanie na rachunki bankowe masy upadłości G. Z. i D. Z. w równych częściach kwoty 110.000 zł tytułem ceny nabycia nieruchomości wraz z odsetkami od dnia 23 lutego 2017 r.

Postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2017 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi umorzył postępowanie upadłościowe G. Z..

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi uchylił postanowienie z dnia 19 kwietnia 2017 r. umarzające postępowanie upadłościowe G. Z.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione, bowiem w jego ocenie stronie powodowej nie przysługuje roszczenie cywilnoprawne w kształcie sformułowanym w pozwie, sprowadzające się w istocie do nakazania Sądowi Rejonowemu w Pabianicach podjęcia czynności procesowej – wydania zarządzenia o wypłacie kwot uzyskanych w toku egzekucji z nieruchomości na rachunki masy upadłości G. i D. Z.. Sąd pierwszej instancji stwierdził bowiem, że przedmiotem orzeczenia w sprawie cywilnej nie może być nakazać innemu sądowi podjęcia czynności w ramach innego postępowania sądowego, niezależnie od tego, czy miałyby to polegać na wydaniu orzeczenia, zarządzenia lub podjęciu jakiegokolwiek innej czynności procesowej. Ingerencja taka może nastąpić jedynie na podstawie przepisów ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. W ramach takiej skargi można żądać zobowiązania sądu prowadzącego sprawę do podjęcia określonych czynności, co wynika wprost z art. 6 ust. 3 i art. 12 ust. 3 wskazanej ustawy. Powód mógłby również wystąpić z roszczeniem odszkodowawczym, gdyby na skutek bezczynności sądu poniósł szkodę. Niniejsze powództwo nie miało jednak charakteru odszkodowawczego.

Niezależnie od powyższego, Sąd pierwszej instancji uznał, że wypłata kwot pieniężnych z rachunku pozwanego powinna nastąpić dopiero po uprawomocnieniu się, wydanych w poszczególnych sprawach, postanowień o przysądzeniu własności, o czym mówi z art. 999 § 1 k.p.c. Podkreślił, że dopiero prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność nieruchomości na nabywcę, a zatem do tego momentu sporne nieruchomości stanowią własność upadłego i wchodzi w skład masy upadłości. Gdyby przekazać kwoty wpłacone przez nabywcę licytacyjnego do masy upadłości przed uprawomocnieniem się postanowienia o przysądzeniu własności, to do masy upadłości wchodziłyby jednocześnie nieruchomości oraz kwota pieniężna stanowiąca cenę jej nabycia na licytacji. Ponadto, zasada, na której oparta jest regulacja art. 146 ust. 2 prawa upadłościowego, polega na przekazywaniu do masy upadłości sum uzyskanych zgodnie z tokiem egzekucji (a zatem wyegzekwowanych) na podstawie definitywnych czynności egzekucyjnych. W przypadku egzekucji z nieruchomości taką definitywną czynnością jest prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności. Z tą bowiem chwilą wpłacona cena nabycia staje się sumą uzyskaną w toku egzekucji i „należy do upadłego”.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że niniejsze powództwo dotyczy trzech nieruchomości, z których co do dwóch postanowienia o przysądzeniu własności uprawomocniły się. W sprawach, w których te postanowienia są prawomocne, wypłata środków uzyskanych z tytułu licytacyjnej sprzedaży nieruchomości powinna nastąpić niezwłocznie po uprawomocnieniu się tych postanowień. W sprawie sygn. akt I Co 490/14 wypłata taka nastąpiła, co skutkowało cofnięciem powództwa i umorzeniem postępowania w tym zakresie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. (pkt. 1 wyroku). Wypłata taka nie nastąpiła w sprawie sygn. I Co 3682/10, pomimo tego, że postanowienie o przysądzeniu własności jest prawomocne od dnia 20 stycznia 2017 r. W ocenie Sądu nie otwiera to jednak drogi powodowi do formułowania roszczenia z którym wystąpił w niniejszej sprawie. W zakresie sprawy sygn. I Co 3683/10 postanowienie o przysądzeniu własności wydane 4 stycznia 2016 r. nadal jest nieprawomocne w związku z toczącym się postępowaniem zażaleniowym, które od dnia 29 grudnia 2016 r. jest zawieszony z powodu śmierci dłużnika rzeczowego – M. Z.. W ocenie Sądu pierwszej instancji okoliczność ta powoduje, że słuszne jest wstrzymanie wypłaty kwoty uzyskanej z licytacji przedmiotowej nieruchomości.

Sąd Okręgowy za słuszne uznał także stanowisko pozwanego, który twierdzi, że nieruchomości przy ul. (...) (KW nr (...)) nie weszła w skład masy upadłości zgodnie z art. 62 prawa upadłościowego ponieważ, G. Z. przestał być właścicielem przedmiotowej nieruchomości z dniem 5 sierpnia 2015 r., a więc przed ogłoszeniem jego upadłości. Sąd pierwszej instancji uznał, że w sprzeczności z takim wnioskiem nie stoi treść art. 930 § 1 k.p.c., zgodnie z którym rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie egzekucyjne. W myśl tego przepisu egzekucja z nieruchomości była kontynuowana po jej zbyciu przez dłużnika i zakończyła się sprzedażą licytacyjną nieruchomości. Bezskuteczność rozporządzenia nieruchomością dla sądowego postępowania egzekucyjnego nie jest równoznaczna z

bezskutecznością tego rozporządzenia względem masy upadłości. Tą bowiem kwestię reguluje przepis art. 127 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego, zgodnie z którym bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Przepis ten stosuje się odpowiednio do ugody sądowej, uznania powództwa i zrzeczenia się roszczenia. Sąd Okręgowy uznał zatem, że w niniejszym przypadku, przeniesienie własności nieruchomości przez upadłego G. Z. na M. Z. nie nastąpiło w drodze czynności prawnej upadłego. Nastąpiło w wykonaniu zaocznego wyroku sądowego, wydanego w sprawie, w której nie doszło do ugody sądowej, ani uznania powództwa. Wyrok ten, zgodnie z art. 64 k.c., zastępował oświadczenie woli G. Z. w związku z odwołaniem darowizny nieruchomości. Sporządzenie aktu notarialnego z 5 sierpnia 2015 r. związane było z wykonaniem tego wyroku, a przed notariuszem stawiała się jedynie M. Z.. Przesłanki art. 127 ust. 1 i 2 prawa upadłościowego nie zostały zatem spełnione.

Odnosnie kwestii odrzucenia spadku po M. Z. przez G. Z. Sąd Okręgowy przytaczając treść art. 123 prawa upadłościowego, stanął na stanowisku, że oświadczenie G. Z. złożone 2 września 2016 r., a więc przed ogłoszeniem upadłości, które miało miejsce 9 września 2016 r., jest skuteczne w stosunku do masy upadłości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją powód w części, tj. w zakresie punktu 2 i 3 wyroku, zarzucając mu:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, mający istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez niezasadne przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że strony powodowe domagały się nakazania wydania rozstrzygnięcia określonej treści innemu sądowi, w sytuacji, gdy żądanie pozwu dotyczyło określonego zachowania się pozwanego - wydania do masy upadłości środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku depozytowym Sądu Rejonowego w Pabianicach;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 5 ust 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki, poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, iż postępowanie egzekucyjne jest w toku i przysługuje skarga na przewlekłość postępowania, podczas gdy postępowanie egzekucyjne na zasadzie art. 146 ust. 1 Prawo upadłościowe było umorzone z mocy prawa z dniem 17.09.2016 r.;

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 5 ust 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki, poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, iż syndyka masy upadłości może łączyć z Sądem Rejonowym w Pabianicach postępowanie o wydanie środków z depozytu i jest ono w toku, a syndykowi przysługuje skarga na przewlekłość postępowania, podczas gdy nie toczyło się żadne odrębne postępowania z udziałem syndyka, a nawet gdyby w sposób nieuprawniony przyjąć, że się toczyło, to było ono zakończone, bo Sąd Rejonowy wyraził swoje stanowisko w przedmiocie uznania i odmowy uznania roszczeń syndyka masy upadłości;

4. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie wybiórczej i dowolnej w miejsce swobodnej oceny materiału dowodowego i niedokonanie w sprawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego poprzez pominięcie dowodu w postaci dokumentów: potwierdzeń wpłat dokonanych przez Sąd Rejonowy w Pabianicach do masy upadłości D. Z. i masy upadłości G. Z. z dnia 14.03.2017 r., 15.03.2017 r., 22.08.2017 r. i 23.08.2017 r., dokumentu znajdującego się w aktach postępowania o sygn. akt I Co 3683/10 (załączonych do akt postępowania) w postaci pisma Sądu Rejonowego w Pabianicach z dnia 13.02.2017 r., pism Sądu Rejonowego w Pabianicach w sprawie o sygn. akt I Co 3682/10 z dnia 18.04.2017 r. i 26.06.2017 r. (załączonych do akt postępowania);

5. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 3 ust 7 ustawy z dnia z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki, poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że syndykowi mas upadłości może przysługiwać skarga na przewlekłość postępowania, podczas gdy syndyk nie jest stroną ani inną osobą realizującą swoje uprawnienia w postępowaniu egzekucyjnym;

6. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 1 ust 1 i 2 ustawy z dnia z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki, poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że syndykowi mas upadłości może przysługiwać skarga na przewlekłość postępowania, podczas gdy skarga na taką czynność techniczną, jak wydanie środków do mas upadłości z depozytu jest niedopuszczalna;

7. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 6 ust. 3 i 12 ust. 3 ustawy z dnia z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, skutkujące przyjęciem, iż strona może żądać nakazania podjęcia określonej czynności, podczas, gdy zalecenia wydawane przez sąd orzekający w sprawie skargi nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy;

8. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 15 i 16 ustawy z dnia z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sadowym bez zbędnej zwłoki poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, iż w syndyk mas upadłości mógłby dochodzić naprawienia szkody wynikłej z przewlekłości postępowania;

9. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 60 k.c. w zw. z art. 65 k.c. poprzez ich niezastosowanie w zakresie, w jakim powód uznał roszczenia powoda, wyrażając wolę przekazania środków do masy upadłości w sprawie sygn. I Co 3682/10;

10. naruszenie przepisu prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 328 § 2 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie w zakresie, w jakim sąd pominął kwestię roszczeń akcesoryjnych stron powodowych;

11. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 355 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i oddalenie powództwa, w sytuacji, gdy w zakresie łącznej kwoty 309.334 zł i odsetek w łącznej wysokości 890,98 zł postępowanie winno zostać umorzone;

12. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niezasadne pominięcie kwestii, że powód P. B. - syndyk masy upadłości D. Z. wygrał sprawę w 100%;

13. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 100 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i niezasadne pominięcie kwestii, że powód P. B. - syndyk masy upadłości G. Z. wygrał sprawę w 19%;

14. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 999 § 1 k.p.c. poprzez jego niezasadne zastosowanie i błędne przyjęcie, iż „nieruchomość pozostała w masie upadłości", podczas, gdy przepis ten nie ma zastosowania w relacji pomiędzy syndykiem mas upadłości a pozwanym, a nieruchomość może wejść do masy, jeżeli syndyk ma możliwość jej zbycia w toku postępowania upadłościowego;

15. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 146 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie, na skutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, iż do masy upadłości mogłaby wejść i nieruchomości i cena nabycia oraz pominął kwestię dotyczącą umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa;

16. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 146 ust. 2a ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie, na skutek czego Sąd pierwszej instancji pominął, w jaki sposób mogą być zaspokajani wierzyciele zabezpieczeni hipoteką;

17. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 146 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie, na skutek czego Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął kwestię podstawy roszczeń syndyka masy upadłości o przekazanie środków pieniężnych z depozytu sądowego;

18. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 146 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez jego niezastosowanie w zakresie, w jakim przepis ten stanowi materialno prawną podstawę roszczeń syndyka masy upadłości.

19. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 930 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące błędnym przyjęciem, iż bezskuteczność rozporządzenia nieruchomością po jej zajęciu dla postępowania egzekucyjnego nie wywiera skutku w stosunku do masy upadłości;

20. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, a to art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, na skutek czego Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie przyjął, iż kwota uzyskana w wyniku zbycia w toku postępowania egzekucyjnego nie wchodzi do masy upadłości G. Z..

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego - z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy.

Ewentualnie apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1. umorzenie postępowania w zakresie kwoty 154 667,00 zł oraz 445,49 zł odsetek ustawowych przekazanych do masy upadłości D. Z.;

2. umorzenie postępowania w zakresie kwoty 154 667,00 zł oraz 445,49 zł odsetek ustawowych przekazanych do masy upadłości G. Z.;

3. uwzględnienie powództwa P. B. - syndyka masy upadłości D. Z. w zakresie pozostałych odsetek, o których mowa w art. 808 § 2 k.p.c. oraz odsetek ustawowych za czas opóźnienia w wysokości 5 894,54 (pięć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt cztery i 54/100) złote;

4. uwzględnienie powództwa P. B. - syndyka masy upadłości G. Z. w całości, tj. nakazanie Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Pabianicach przekazania do masy upadłości G. Z. kwoty 882.934 zł wraz z odsetkami ustawowymi za czas opóźnienia liczonymi od kwoty 883.934 zł od dnia 04.02.2017 r. do dnia wydania do masy upadłości, odsetkami ustawowymi za czas opóźnienia w wysokości 5 914,42 (pięć tysięcy dziewięćset czternaście i 42/100) złotych oraz pozostałymi odsetkami, o których mowa w art. 808 § 2 k.p.c.;

5. zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przewidzianych.

Apelujący wniósł nadto o dopuszczenie dowodu z dokumentów załączonych do niniejszej apelacji na okoliczności wskazane w jej treści.

Od postanowienia o kosztach procesu zawartego w punkcie 3. wyroku Sądu Okręgowego wniósł zażalenie pozwany w części, w której Sąd pierwszej instancji nie zasądził kosztów zastępstwa procesowego należnych Skarbowi Państwa - Prokuratorii Generalnej RP w 100% (błędnie przyjmując, że pozwany uległ roszczeniu powoda w 8%), a także w części, w której Sąd I instancji nie uwzględnił współuczestnictwa procesowego po stronie powodowej i zasądził koszty procesu od Syndyka masy upadłości G. Z. i D. Z., podczas gdy występują dwie masy upadłości i dwóch powodów, tj. osobna masa G. Z. oraz osobna masa upadłości D. Z., a zatem należało zasądzić koszty procesu z każdej masy oddzielnie zgodnie ze sformułowanym roszczeniem procesowym w samym pozwie (a zatem po 10.800 zł z każdej masy upadłości).

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

- błędne zastosowanie art. 100 k.p.c. skutkujące stosunkowym rozdzieleniem kosztów procesu, podczas gdy przepis ten nie znajduje w ogóle zastosowania, gdyż skoro powodom nie przysługiwało roszczenie materialnoprawne, to cofnięcie pozwu pozostaje całkowicie irrelevantne dla rozstrzygnięcia o kosztach, jako że pozwany nie mógł zadośćuczynić nieistniejącemu roszczeniu powodów;

- naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy powodowie ulegli w całości co do swego żądania; przelew części kwoty przez Sąd Rejonowy w Pabianicach na rzecz mas upadłości pozostawał w całkowitym oderwaniu od biegu niniejszego procesu i wynikał z podejmowanych czynności procesowych (publicznoprawnych) w postępowaniach egzekucyjnych;

- naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 105 k.p.c. i art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie, że w sprawie zachodzi współuczestnictwo formalne czynne, gdyż zgodnie z żądaniem pozwu, powództwo obejmowało dwa różne roszczenia zgłoszone przez dwóch różnych wierzycieli (powodów), a zatem zaskarżone postanowienie jest niewykonalne (brak „wspólnej” masy upadłości D. Z. i G. Z.).

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od powoda P. B. - Syndyka Masy Upadłości G. Z. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej RP kwoty 10.800 zł tytułem kosztów procesu, a ponadto o zasądzenie od powoda P. B. - Syndyka Masy Upadłości D. Z. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej RP kwoty 10.800 zł tytułem kosztów procesu oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej RP wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i obciążenie strony powodowej kosztami postępowania apelacyjnego.

Z kolei powodowie wnieśli o oddalenie zażalenia strony pozwanej i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zaskarżony wyrok obarczony jest oczywistą niedokładnością dotyczącą określenia strony powodowej, która – jak trafnie dostrzegł pozwany w zażaleniu – może sugerować, iż syndyk masy upadłości występuje w imieniu jednej masy upadłości dwojga dłużników tj. D. Z. oraz G. Z.. Tymczasem mimo tożsamości osoby fizycznej pełniącej funkcję syndyka masy upadłości w dwóch niezależnych postępowaniach upadłościowych, w rozpatrywanej sprawie mamy do czynienia ze współuczestnictwem po stronie powodowej, w ramach którego z odrębnymi żądaniami wydania do każdej z mas upadłości wystąpił syndyk masy upadłości dłużniczki D. Z. oraz syndyk masy upadłości dłużnika G. Z.. Wynika to wprost zarówno z samego określenia strony powodowej w pozwie, jak i z treści sformułowanych w nim żądań. W tym stanie rzeczy, oczywista niedokładność w komparycji zaskarżonego wyroku dotycząca określenia strony powodowej podlegała sprostowaniu na podstawie art. 350 § 1 i 3 k.p.c.

Ocenę wywiedzionych przez strony środków zaskarżenia należy rozpocząć od analizy zarzutów apelacji strony powodowej, bowiem ich ewentualne uwzględnienie i odmienne rozstrzygnięcie co do meritum sporu, wprost przekłada się na zasadność zażalenia strony pozwanej dotyczącego wyłącznie postanowienia o kosztach procesu.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego, apelacja strony powodowej jest niezasadna.

Lektura uzasadnienia apelacji prowadzi do wniosku, iż apelujący zarzucają Sądowi pierwszej instancji nierozpoznanie istoty sporu. Choć zarzut taki nie został wprost sformułowany w części wstępnej apelacji, to jednak w dalszych jej wywodach na stronie 13 uzasadnienia strona powodowa podnosi, że w jej ocenie Sąd Okręgowy nie rozpoznał kwestii wierzytelności przysługujących masom upadłości D. Z. i G. Z. w stosunku do dłużnika – Sądu Rejonowego w Pabianicach o wydanie środków pieniężnych z depozytu sądowego do masy upadłości na podstawie art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego. Argumentuje, że nie rozpoznano „relacji między masami upadłości a pozwanym w świetle przepisu art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego, co tak naprawdę stanowiło sedno sprawy...”. Zarzut ten jest jednak w realiach sporu całkowicie chybiony i dowodzi, iż strona powodowa wadliwie pojmuje rzeczywiste motywy oddalenia powództwa w rozpatrywanej sprawie.

W orzecznictwie podkreśla się, że przez pojęcie "nierozpoznania istoty sprawy" w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. należy rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniu stron, czyli niezalatwienie przedmiotu sporu. Wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna tego zwrotu pozwala na przyjęcie, że wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości), nie uzasadniają uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (tak SN w postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie II CZ 117/13, LEX nr 1458823). Z pewnością zarzutu nierozpoznania istoty sprawy nie uzasadnia niedostateczne rozważanie przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie, ani tym bardziej niedostateczne uzasadnienie wyrażonego w tym zakresie stanowiska (tak SN w postanowieniu z dnia 19 marca 2014 r. w sprawie I CZ 18/14, LEX nr 1458678).

Zasadniczym motywem oddalenia powództwa w rozpatrywanej sprawie było przekonanie Sądu pierwszej instancji, że przepis art. 146 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawa upadłościowe (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2344) ma charakter publicznoprawny i nie kreuje stosunku obligacyjnego, ani innego stosunku prawnego między stronami, z którego strona powodowa mogłaby wywodzić roszczenie, a zatem uprawnienie do żądania określonego zachowania od strony pozwanej, które podlegałoby realizacji na drodze procesu cywilnego. Konstatacja ta, przy braku wskazania w pozwie jakiegokolwiek innej podstawy faktycznej i prawnej żądania, stanowiła wystarczającą ocenę prawną powództwa uprawniającą do jego oddalenia. Tym niemniej uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera także dalsze merytoryczne motywy rozstrzygnięcia, odnoszące się do kwestii prawa własności spornych nieruchomości oraz chwili, w której można mówić o przejściu tego prawa na nabywcę egzekucyjnego, a tym samym o zakończeniu egzekucji singularnej wyjątkowo kontynuowanej po ogłoszeniu upadłości dłużnika i powstaniu przesłanek do przelania sum uzyskanych z egzekucji do masy upadłości. Wyjaśnia zatem w dostateczny sposób „relacje” pomiędzy masami upadłości i stroną pozwaną w świetle przepisu art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego. W tym stanie rzeczy doprawdy trudno uznać, iż Sąd pierwszej instancji uchylił się od rozpoznania istoty sporu, a zatem nie rozstrzygnął o żądaniu pozwu.

W uzupełnieniu przedstawionej argumentacji należy odnieść się do kolejnego zarzutu apelacji, w ramach którego strona powodowa powoływała się na rzekomy błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na wadliwej interpretacji treści żądania pozwu, które zmierzało do wydania określonych sum pieniężnych do mas upadłości i wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji, nie obejmowało żądania nakazania pozwanej jednostce organizacyjnej wymiaru sprawiedliwości określonego rozstrzygnięcia. Przede wszystkim należy zauważyć, że ewentualna wadliwa interpretacja samego żądania pozwu, a zatem omyłkowe przyjęcie przez sąd orzekający, iż powód żąda czego innego niż wynika to z jego rzeczywistej woli, w żadnym razie nie stanowi błędu w ustaleniach faktycznych. Te bowiem polegają na rekonstrukcji faktów istotnych dla rozstrzygnięcia w świetle przepisu art. 227 k.p.c. w oparciu o wyniki postępowania dowodowego. W realiach sporu o żadnej pomyłce przypisywanej Sądowi pierwszej instancji nie może być mowy, o czym świadczy uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Sąd Okręgowy odtwarza w nim treść żądania powodów zgodnie z jednoznacznym brzmieniem pozwu i tak zdefiniowane roszczenie czyni przedmiotem swej oceny. W swej argumentacji

Sąd pierwszej instancji trafnie natomiast wskazuje, że czynność opisana w art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego stanowi jednocześnie element postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez pozwaną jednostkę organizacyjną wymiaru sprawiedliwości. W tym jednie znaczeniu żądanie wydania sum uzyskanych w toku egzekucji do masy upadłości dłużników zmierza do nakazania podjęcia przez Sąd Rejonowy w Pabianicach tego rodzaju aktywności, która jest czynnością prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację w pełni podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie sygn. III CZP 80/17 (LEX nr 2422467) zgodnie z którym, „...argumenty celowościowe przemawiają za tym, aby organ egzekucyjny - podejmując decyzję o przekazaniu uzyskanych, a jeszcze niewydzianych sum - uczynił to w określonej formie procesowej, wydając postanowienie. Forma taka sprzyja przejrzystości postępowania wobec jego uczestników, przelanie niewydzianych sum uzyskanych z egzekucji do masy upadłości stanowi bowiem wyraz tego, że w związku z ogłoszeniem upadłości dłużnika zaspokojenie wierzycieli egzekwujących może nastąpić jedynie w postępowaniu upadłościowym, a dotychczasowy organ egzekucyjny nie jest już dysponentem sum, które uzyskał od dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym. (...) Postanowienie o przekazaniu niewydzianych sum do masy upadłości może zatem posiadać istotny walor informacyjny wobec wierzycieli egzekwujących, niezależnie od obowiązku obwieszczenia postanowienia o ogłoszeniu upadłości (por. art. 27 ust. 4 i art. 53 p.u.). Informuje ono o zmianie reżimu zaspokojenia ich wierzytelności, a jednocześnie stanowi podstawę do przelania uzyskanych z egzekucji sum, znajdujących się na rachunku depozytowym Ministra Finansów (art. 808 k.p.c., art. 967 k.p.c.), na rachunek, którego dysponentem jest syndyk masy upadłości.”

Rzeczywiste motywy oddalenia powództwa w rozpatrywanej sprawie czynią całkowicie bezprzedmiotowymi zarzuty naruszenia przepisów art. 5 ust. 1, art. 3 ust. 7, art. 1 ust. 1 i 2, art. 6 ust. 3, art. 12 ust. 3 oraz art. 15 i art. 16 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 75). Żaden z powołanych przepisów ustawy szczególnej nie był podstawą orzekania przez Sąd pierwszej instancji, ani też z oczywistych względów nie znajduje zastosowania dla analizy zasadności dochodzonego w pozwie roszczenia. Z całą mocą ponownie wypada podkreślić, że zasadniczym motywem oddalenia powództwa była ocena, iż między stronami sporu nie istnieje żaden stosunek prawny, z którego powodowie mogliby wywodzić żądanie nakazania stronie pozwanej określonego zachowania, bowiem przepis art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego ma charakter procesowy. W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji nie był zobligowany do poszukiwania i wskazywania stronie powodowej reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika innych środków prawnych, z których mogłyby ewentualnie skorzystać. W rezultacie zatem nawet błędne odesłanie na drogę innego postępowania sądowego nie przesądza o wadliwości stanowiska o braku po stronie powodowej roszczenia materialnoprawnego wywodzonego z art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego. Innymi słowy, wskazywane przez skarżących potencjalne uchybienia Sądu pierwszej instancji a priori nie przekładają się na treść zaskarżonego wyroku. Jedynie na marginesie wypada zaznaczyć, iż w przypadku braku podstawy prawnej roszczenia nie zachodzi tego rodzaju relacja procesowa, jak np. w przypadku odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej, czy też w razie oddalenia powództwa o ustalenie opartego na przepisie art. 189 k.p.c. z uwagi na brak interesu prawnego motywowanego możliwością wystąpienia z dalej idącym roszczeniem, gdzie obowiązkiem sądu orzekającego jest zidentyfikowanie i wskazanie innej drogi dla ochrony praw powoda.

Niezależnie jednak od przedstawionej wyżej argumentacji, omawiane zarzuty apelacji są także niezasadne w warstwie merytorycznej. Sąd pierwszej instancji nigdy nie odwoływał się bowiem do postępowania „o wydanie środków z depozytu sądowego”, a wbrew wywodom apelujących, z treści przepisu art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego nie wynika wcale zakaz podejmowania dalszych czynności zmierzających do prawomocnego przysądzenia własności w ramach spornych postępowań egzekucyjnych, o czym w dalszych rozważaniach. Co do zasady zatem, syndykowi masy upadłości, jako podmiotowi realizującemu prawo do egzekwowanej nieruchomości wchodzącej w skład masy upadłości, przysługiwałoby na zasadzie art. 3 ust. 7 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, przymiot uczestnika postępowania egzekucyjnego, kontynuowanego na zasadzie wyjątku z art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 i 2 powołanej ustawy

nie wymaga także pogłębionej argumentacji teza o wadliwości stanowiska strony powodowej co do przedmiotu skargi, rzekomo niedopuszczalnej w przypadku przewlekłości postępowania spowodowanej brakiem „czynności technicznej”, jak i kognicji sądu w postępowaniu wywołanym skargą na przewlekłość. Dla potrzeb niniejszego postępowania wystarczające jest zatem jedynie przypomnienie, że przedmiotem skargi wywodzonej z ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. jest przewlekłość postępowania sądowego lub egzekucyjnego, a zatem taki stan, gdy sąd (organ egzekucyjny) nie podejmuje żadnych czynności, lub, gdy wprawdzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy. W orzecznictwie nie budzi przy tym wątpliwości, że przyczyną przewlekłości mogą być także błędy techniczno – organizacyjne, a zwłoka może dotyczyć także czynności o takim właśnie charakterze, jeśli tylko przekładają się one na tok postępowania (por. m.in. postanowienie SA w Łodzi z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie II AS 10/17, OSAŁ 2017/3/65).

Z pewnością Sąd pierwszej instancji nie uchybił również przepisom art. 15 i art. 16 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Strona powodowa zdaje się nie dostrzegać, że zakres zastosowania obu wskazanych przepisów wzajemnie się wyłącza. Pierwszy z nich dotyczy bowiem sytuacji, w której skarga strony została uwzględniona, zaś drugi odnosi się do strony, która w ogóle nie wystąpiła ze skargą w trybie powołanej ustawy. Oba analizowane przepisy mają przy tym charakter norm kolizyjnych i w żadnym razie nie przesądzają o istnieniu potencjalnego roszczenia odszkodowawczego strony, wywodzonego z braku rozpoznania sprawy z jej udziałem w rozsądnym terminie.

W sposób oczywisty zamierzonych skutków procesowych nie mogą wywołać podniesione w apelacji zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., art. 355 § 1 k.p.c., a także związane z nimi zarzuty naruszenia art. 98 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c., za pomocą których strona powodowa starała się wykazać, iż Sąd pierwszej instancji pominął dowody wpłat do mas upadłości z 22 sierpnia 2017 r. i 23 sierpnia 2017 r. sum uzyskanych z egzekucji w sprawie sygn. akt I Co 3682/10. Zdaniem strony pozwanej, uwzględnienie tych dowodów, załączonych po raz pierwszy dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, powinno skutkować uznaniem, iż strona pozwana częściowo zaspokoila żądanie pozwu w toku postępowania, a w konsekwencji stanowiło podstawę do częściowego umorzenia postępowania przez Sąd pierwszej instancji i uznania pozwanego za stronę przegrywającą proces w tym zakresie.

Po pierwsze, przywołana argumentacja apelujących pomija jednoznaczną treść przepisu art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Wyjątek od tej zasady przewiduje art. 224 § 2 k.p.c. W takiej sytuacji podstawą wyroku jest stan rzeczy uwzględniający wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego poza rozprawą, po jej zamknięciu. W rozpatrywanej sprawie rozprawa została zamknięta przez Sąd pierwszej instancji w dniu 9 sierpnia 2017 r., a zatem nie tylko przed powstaniem powoływanych dowodów z dokumentów, ale nawet przed zaistnieniem faktów, które owe dowody miałyby wykazywać. Analiza protokołu rozprawy z dnia 9 sierpnia 2017 r. nie wskazuje także, by po zamknięciu przewodu sądowego prowadzone było jakiegokolwiek postępowanie dowodowe w trybie art. 224 § 2 k.p.c. Wymogom tym nie odpowiada postanowienie Sądu Okręgowego zlecające wypożyczenie akt sygn. I Co 3682/10 oraz sygn. I Co 3683/10 Sądu Rejonowego w Pabianicach. Postanowienie to nie oznacza bowiem ewentualnych dokumentów, z których dowód miałby być przeprowadzony poza rozprawą, zaś w świetle ugruntowanego stanowiska judykatury obowiązująca procedura cywilna nie przewiduje środka dowodowego w postaci „dowodu z akt innego postępowania sądowego”. Zaliczeniu w poczet materiału dowodowego akt innej sprawy sprzeciwia się zasada bezpośredniości wyrażona w art. 235 k.p.c. Możliwe jest jedynie dopuszczenie w charakterze dowodu ściśle określonych dokumentów zawartych w aktach innej sprawy. Przeprowadzenie dowodu z dokumentu z akt innej sprawy polega przy tym na ujawnieniu ich treści. Sąd orzekający chcąc skorzystać z materiału faktycznego zawartego w innych aktach powinien uczynić go przedmiotem postępowania dowodowego, a więc ujawnić dokumenty, które mogą mieć znaczenie dla wyniku sprawy oraz umożliwić stronom ustosunkowanie się do treści każdego z tych dokumentów i zgłoszenie odpowiednich wniosków. Dopiero wówczas skorzystanie z tych dokumentów jest możliwe (tak SN w wyroku z dnia 23 listopada 2011 r. w sprawie IV CSK 142/11, LEX nr 1111011; w wyroku z dnia 21 października 2015 r. w sprawie III CSK 465/14, LEX nr 1948883).

Po wtóre, dalszy przebieg postępowania po zamknięciu rozprawy w dniu 9 sierpnia 2017 r. przekonuje, iż Sąd pierwszej instancji nie miał realnej szansy na zetknięcie się z powołanymi dowodami w postaci potwierdzenia wypłat z dnia 22 sierpnia 2017 r. i 23 sierpnia 2017 r. , bowiem nie zostały one przedstawione przez żadną ze stron sporu, zaś akta sprawy sygn. I Co 3682/10 zostały przesłane Sądowi Okręgowemu w dniu 21 sierpnia 2017 r., a zatem przed załączeniem do nich tych dokumentów (vide odezwa k 222 a). Skoro zatem Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził dowodu ze wskazanych wyżej potwierdzeń wpłat, a nawet o tego rodzaju środkach dowodowych nie wiedział, nie sposób wywodzić, iż uchybił w tym zakresie zasadzie swobodnej oceny dowodów. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. w oczywisty sposób odnosi się bowiem wyłącznie do tych dowodów, które zostały Sądowi przedstawione z zachowaniem reguł postępowania dowodowego.

Na koniec wreszcie warto zauważyć, iż nawet gdyby w ślad za stroną powodową hipotetycznie przyjąć, że przelew określonych sum uzyskanych w toku egzekucji w sprawie sygn. I Co 3682/10 do mas upadłości dłużników świadczy o częściowym zaspokojeniu roszczenia przez stronę pozwaną, w zaistniałej sytuacji procesowej brak było podstaw dla umorzenia postępowania w tej części. Apelujący nie przedstawiają bowiem żadnych argumentów, które nakazywałyby odstąpienie od utrwalonej wykładni przepisu art. 355 § 1 k.p.c. zaprezentowanej m.in. w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie III CZP 119/13 (OSNC 2015/1/1), w myśl której, jeżeli powód po spełnieniu świadczenia przez pozwanego po doręczeniu pozwu nie cofnął pozwu, sąd oddala powództwo. Oddalenie powództwa, bez względu na przyczyny takiego rozstrzygnięcia, nie pozwala również uznać powodów za stronę wygrywającą proces w całości lub w części dla potrzeb zastosowania przepisów o kosztach procesu tj. art. 98 k.p.c. lub art. 100 k.p.c.

Zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. jest nieuzasadniony także w pozostałym zakresie. Trudno zgodzić się ze stroną powodową w zakresie twierdzenia, że Sąd pierwszej instancji pominął dowody z potwierdzeń wpłat do mas upadłości dłużników sumy uzyskanej w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. I Co 490/14, skoro pozytywne ustalenie o wpłacie tych sum stanowi element uzasadnienia wyroku (vide strona 4 uzasadnienia, k 228 akt), a dodatkowo powództwo w tej części zostało skutecznie cofnięte przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia. Apelujący nie wyjaśniają także, w jaki sposób na treść rozstrzygnięcia przełożyło się pominięcie dokumentów załączonych na karcie 191 -191v akt (pisma z dnia 18.04.2017 r. i 26.06.2017 r.), skoro ostatecznie w apelacji i w tym zakresie powództwo zostało cofnięte wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, zaś przy akceptacji stanowiska o braku roszczenia materialnoprawnego po stronie powodów wskazane pisma nie dowodzą żadnej prawnie relewantnej okoliczności faktycznej. Z kolei pismo Sądu Rejonowego w Pabianicach z dnia 13 lutego 2017 r. nie zostało załączone do akt niniejszego postępowania, a strona powodowa nie wnioskuje o przeprowadzenie dowodu z tego dokumentu. Nie może zatem skutecznie zarzucać Sądowi pierwszej instancji, że dowód ten pominął w ramach swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego.

Brak po stronie powodowej roszczenia materialnoprawnego, którego podstawę miałyby stanowić przepis art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego, przesądza o tym, iż ani przelanie sum uzyskanych z egzekucji w sprawach sygn. akt I Co 490/14 oraz sygn. akt I Co3682/10 , ani tym bardziej pisma kierowane do powodów przez Sąd Rejonowy w Pabianicach oraz przez Prezesa tego Sądu nie mogą być traktowane jako „uznanie roszczenia”. Podobnie treść odpowiedzi na pozew i kolejnych pism procesowych strony pozwanej w żadnym razie nie dają podstaw dla wywodzenia, iż „... pozwany nie zanegował roszczenia stron powodowych i nie zaprzeczył twierdzeniom powodów”. Stanowisko strony pozwanej prezentowane zarówno przed wytoczeniem powództwa, jak i w jego toku, oparte było na twierdzeniu, iż Sąd Rejonowy w Pabianicach jako organ egzekucyjny postąpi zgodnie z dyspozycją art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego, o ile spełnione zostaną przesłanki ustawowe dla podjęcia tego rodzaju czynności, co zresztą nastąpiło w toku sporu w ramach dwóch postępowań o sygn. I Co 490/14 oraz sygn. akt I Co3682/10. Pozwany nigdy jednak nie przyznawał, iż strony pozostają w tym zakresie związane jakimkolwiek węzłem obligacyjnym, w ramach którego Skarb Państwa pozostaje dłużnikiem powoda. Zachowanie strony pozwanej nie może być zatem interpretowane przy pomocy przepisów regulujących zasady wykonania zobowiązań. Powyższe przesądza o bezzasadności zarzutu naruszenia przepisów art. 60 k.c. w związku z art. 65 k.c. , za pomocą którego skarżący starali się przypisać opisanym wyżej działaniom strony pozwanej cechy oświadczenia woli o uznaniu roszczenia.

Nietrafne pozostają wywody powodów, co do rzekomych uchybień w zakresie konstrukcji uzasadnienia zaskarżonego wyroku, przedstawione w ramach zarzutu naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. Z tych przyczyn zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (tak SN w wyroku z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie II PK 202/10, LEX nr 817516; w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, LEX nr 577847; podobnie SA w Poznaniu w wyroku z dnia 27 października 2010 r. w sprawie I ACa 733/10, LEX nr 756715). W rozpatrywanej sprawie uzasadnienie zaskarżonego wyroku niewątpliwie skonstruowane zostało w sposób, który pozwala na odtworzenie toku rozumowania Sądu pierwszej instancji, a tym samym umożliwia kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku. Wbrew wywodom apelacji, stanowisko Sądu Okręgowego o braku stosunku cywilnoprawnego, z którego strona powodowa mogłaby wywieść roszczenie materialnoprawne o wydanie sum uzyskanych w postępowaniach egzekucyjnych, w oczywisty sposób odnosi się także do „roszczeń akcesoryjnych”, przez które strona powodowa rozumie odsetki od tych sum złożonych na rachunek depozytowy Ministra Finansów, o których mowa w art. 808 § 2 k.p.c. Przesądza także o braku podstaw dla oceny zachowania strony pozwanej w kontekście przepisów kodeksu cywilnego o wykonaniu zobowiązań i skutkach ich niewykonania (Księga trzecia Tytuł VII Kodeksu cywilnego), a tym samym o braku przesłanek dla zastosowania art. 481 k.c.

Odrębnym zagadnieniem pozostaje sama treść żądania pozwu, nakierowanego na wydanie do mas upadłości określonych środków pieniężnych. Powództwo sprecyzowane w ten sposób przez profesjonalnego pełnomocnika nigdy nie zostało zmienione z zachowaniem wymogów z art. 193 § 1 i § 2¹ k.p.c. Tym samym całkowicie nieuprawniona pozostaje próba wywodzenia w uzasadnieniu apelacji, jakoby strona powodowa dochodziła w toku postępowania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonych od sum już przelanych do mas upadłości za okres od dnia 4 lutego 2017 r. Rację ma przy tym pozwany wskazując na brak podstaw dla konstruowania żądania „wydania” odsetek ustawowych za opóźnienie, czy odsetek od sum wpłaconych na rachunek depozytowy zgodnie z art. 808 k.p.c. Świadczenie polegające na „wydaniu” z istoty swej może bowiem odnosić się jedynie do rzeczy w rozumieniu art. 45 k.c. Pieniądze, będące obiegowym środkiem płatniczym, sui generis rzeczami oznaczonymi gatunkowo, są tylko w postaci znaków pieniężnych (banknotów i monet), a nie jednostek pieniężnych wyrażających abstrakcyjne jednostki wartości (tak St. Rudnicki – Kodeks cywilny. Komentarz. Księga pierwsza. Część Ogólna pod red. J. Gudowskiego, LexisNexis 2014, teza 8 do art. 45 k.c.).

W uzupełnieniu tej części uzasadnienia poświęconej świadczeniem postrzeganym przez powodów jako akcesoryjne, wypada także zwrócić uwagę, iż powoływany w apelacji przepis art. 808 § 2 k.p.c. nie znajduje zastosowania w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych pod sygn. I Co 3682/10 oraz sygn. I Co 3683/10. Przepis ten wszedł w życie z dniem 3 maja 2012 r. na mocy ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 r. Nr 233, poz. 1381). Zgodnie z art. 9 ustawy nowelizacyjnej jej przepisy, w tym zmieniony art. 808 k.p.c., stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie. W konsekwencji w obu wskazanych wyżej postępowaniach egzekucyjnych należało stosować przepis art. 808 k.p.c. w dotychczasowym brzmieniu, wykładany w taki sposób, iż do sumy uzyskanej z egzekucji i podlegającej podziałowi między wierzycieli zaliczeniu podlegały jedynie odsetki od ceny nabycia za okres od uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności do sporządzenia planu podziału (por. uchwałę SN z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie III CZP 8/10, OSNC 2010/10/135).

Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego dotyczące charakteru przepisu art. 146 Prawa upadłościowego jako normy o charakterze procesowym (publicznoprawnym). Analizowany przepis został umieszczony w Dziale V ustawy Prawo upadłościowe, w którym uregulowano skutki ogłoszenia upadłości dłużnika dla prowadzonych z jego udziałem postępowań sądowych i administracyjnych. Analizowany przepis wprowadza zakaz kontynuowania i wszczynania egzekucji do majątku wchodzącego w skład masy upadłości po ogłoszeniu upadłości

dłużnika. Adresatem wskazanej normy pozostają zatem organy egzekucyjne w egzekucji sądowej i administracyjnej, a jej treść wyznacza powinno zachowanie owych organów w ramach prowadzonego przez nie postępowania. Taki też charakter ma ust. 2 art. 146 Prawa upadłościowego. Przepis ten nie stanowi samoistnego źródła stosunku cywilnoprawnego między organem egzekucyjnym a masą upadłości, czy też występującym w jej imieniu zastępcą pośrednim tj. syndykiem masy upadłości (art. 160 Prawa upadłościowego). Oczywiście, ewentualne naruszenie art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego mogłoby – po spełnieniu pozostałych przesłanek – rodzić odpowiedzialność deliktową Skarbu Państwa za wyrządzoną szkodę. Nie budzi jednak wątpliwości, że tego rodzaju roszczenie odszkodowawcze nie jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Wydaje się, że o odmiennym charakterze przepisu art. 146 Prawa upadłościowego nie są także przekonani sami apelujący, którzy zarzucają przecież jego naruszenie jako normy o charakterze procesowym. Apelacja nie zawiera tego rodzaju jurydycznych wywodów, które przekonywałyby, iż przepis art. 146 ust. 2 Prawa upadłościowego może stanowić podstawę roszczenia cywilnoprawnego, a zatem żądania nakazania organowi egzekucyjnemu wydania do masy upadłości (przelania) sum uzyskanych w postępowaniu egzekucyjnym, którego realizacja mogłaby nastąpić w ramach procesu cywilnego. Wniosek taki jest tym bardziej uprawniony przy akceptacji stanowiska judykatury o potrzebie wydania przez sąd jako organ egzekucyjny stosownego postanowienia o przekazaniu niewydanych sum do masy upadłości.

Przechodząc do szczegółowej analizy przywołanych w apelacji zarzutów dotyczących uchybienia normie art. 146 Prawa upadłościowego, należy odrzucić tezę o naruszeniu przez Sąd pierwszej instancji ust. 2a tego przepisu. Wskazany przepis reguluje zasady postępowania z sumami uzyskanymi ze sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym składników majątkowych obciążonych rzeczowo. Sumy te należy w postępowaniu upadłościowym traktować tak samo, jak sumy uzyskane z likwidacji obciążonych rzeczowo składników masy upadłości. Bezspornie analizowana norma nie była podstawą rozstrzygnięcia sporu w rozpatrywanej sprawie, zaś lektura uzasadnienia apelacji nie dostarcza odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób uchybienie Sądowi Okręgowemu polegające na pominięciu art. 146 ust. 2a Prawa upadłościowego przełożyło się na treść zaskarżonego wyroku.

Uzasadniając zarzut naruszenia przepisu art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego poprzez jego niezastosowanie, skarżący wywodzą, że uchybienie to polegało na błędnym przyjęciu, iż przelanie sum uzyskanych z egzekucji spornych nieruchomości przed uprawomocnieniem się postanowienia o przysądzeniu własności skutkowałoby wejściem do masy upadłości jednocześnie nieruchomości oraz środków pieniężnych stanowiących cenę ich nabycia. Dodatkowo apelujący zarzucają Sądowi pierwszej instancji, że nie dostrzegł wynikającego z mocy samej ustawy skutku umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z przepisem art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego, postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie przysądzeniu własności nieruchomości, jeżeli przybicia prawomocnie udzielono przed ogłoszeniem upadłości, a nabywca egzekucyjny wpłaci w terminie cenę nabycia.

Wykładnia literalna i logiczna art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego prowadzi do wniosku, że stanowi wyjątek od reguł wyrażonych w zdaniu pierwszym i drugim tego przepisu. Mimo ogłoszenia upadłości dłużnika, ustawodawca zdecydował o kontynuowaniu egzekucji singularnej skierowanej do nieruchomości wchodzącej w skład masy upadłości, jeśli znalazła się ona na określonym zaawansowanym etapie tj. przed ogłoszeniem upadłości prawomocnie udzielono przybicia nabywcy nieruchomości. W tym jednym wypadku egzekucja sądowa lub administracyjna z nieruchomości nie ulega umorzeniu z mocy samego prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości, co nieuchronnie w przypadku egzekucji sądowej powodowałoby przecież skutki przewidziane w art. 826 k.p.c. Jak podkreśla się w orzecznictwie, unormowanie to podyktowane jest względami praktycznymi. Chodzi bowiem o zapobieżenie zniweczeniu egzekucji z nieruchomości w sytuacji, gdy w postępowaniu egzekucyjnym doszło już do udzielenia przybicia na rzecz nabywcy egzekucyjnego, i po tej czynności ogłoszono upadłość dłużnika

egzekwowanego. W takim stanie zawieszenie, a następnie umorzenie postępowania egzekucyjnego oznaczałoby, że postępowanie egzekucyjne zostało zniweczone w końcowej jego fazie. Byłoby to jednoznaczne z marnotrawstwem poniesionych w toku egzekucji kosztów, a w postępowaniu upadłościowym sprzedaż nieruchomości musiałaby zostać przeprowadzona na nowo. Stąd, aby wyeliminować te konsekwencje, w art. 146 ust. 1 zezwala się na przysądzenie własności nieruchomości na rzecz nabywcy (art. 999 § 1 k.p.c.), która to czynność przenosi na niego prawo własności nieruchomości (tak A. Jakubecki – Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz – A. Jakubecki, F. Zedler, wydanie III, LEX 2011, teza 9 do art. 146). Oznacza to, że w razie spełnienia przesłanek z art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego postępowanie egzekucyjne z nieruchomości jest kontynuowane na dotychczasowych zasadach tj. w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, aż do momentu, w którym nastąpi skutek rzeczowy sprzedaży egzekucyjnej, wyznaczony dyspozycją art. 999 § 1 k.p.c. Nie budzi wątpliwości, że wydanie w warunkach określonych w art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego postanowienia o przysądzeniu własności oznacza także zastosowanie przepisu art. 998 § 2 k.p.c. i możliwość poddania tego orzeczenia kontroli instancyjnej. Przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe nie określają bowiem odmiennie kwestii zaskarżalności postanowienia o przysądzeniu własności, warunków jego prawomocności, a nade wszystko nie modyfikują zasadniczej reguły wyrażonej w art. 999 § 1 k.p.c., zgodnie z którą dopiero prawomocne postanowienie o przysądzeniu przenosi własność nieruchomości na nabywcę.

R. legis art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego nakazuje jego zastosowanie również w takiej sytuacji procesowej, jaka w dacie ogłoszenia upadłości D. Z. i G. Z. zaistniała w toku postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Pabianicach pod sygn. akt: I Co 3682/10, I Co 490/14, I Co 3683/10. W toku tych egzekucji w dniu 9 września 2016 r. tj. w dacie ogłoszenia upadłości dłużników nie tylko istniały prawomocne postanowienia o udzieleniu przybicia, ale nabywcy dokonali już wpłat ceny nabycia i wydane zostały postanowienia o przysądzeniu własności. Wobec ich zaskarżenia na podstawie art. 998 § 2 k.p.c. nie doszło jednak jeszcze do uprawomocnienia postanowień o przysądzeniu, a tym samym nie nastąpił skutek rzeczowy w postaci przeniesienia na nabywców własności nieruchomości. W postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt I Co 3683/10 skutek ten nie nastąpił zresztą do daty orzekania przez Sąd Apelacyjny. Wbrew tezom apelacji, w tym stanie rzeczy wskazane postępowania egzekucyjne nie uległy umorzeniu ex lege z chwilą uprawomocnienia się postanowień o ogłoszeniu upadłości dłużników, a czynności zmierzające do uprawomocnienia się postanowień o przysądzeniu własności były kontynuowane.

Analizując argumenty apelacji nie sposób nie dostrzec oczywistego braku spójności w twierdzeniu, iż nieruchomość dłużnika, co do której w wyniku dotychczas prowadzonego postępowania egzekucyjnego udzielono prawomocnego przybicia, nie wchodzi w skład masy upadłości. Popierając ową tezę skarżący zdają się nie dostrzegać, że jej ewentualna akceptacja nieuchronnie prowadziłyby do wniosku, że przepis art. 146 Prawa upadłościowego w ogóle nie znajduje w sprawie zastosowania. Jak bowiem jednoznacznie wynika ze zdania pierwszego ust. 1 art. 146 Prawa upadłościowego regulacja ta odnosi się wyłącznie do postępowania egzekucyjnego skierowanego do majątku wchodzącego w skład masy upadłości. Innymi słowy, warunkiem zastosowania analizowanej normy jest taki stan rzeczy, w którym składnik majątku dłużnika, do którego skierowano postępowanie egzekucyjne, w dacie ogłoszenia upadłości odpowiada kryteriom z art. 62 Prawa upadłościowego i stanowi masę upadłości. Wniosku będącego udziałem apelujących nie sposób również wyprowadzić z treści powołanego art. 62 Prawa upadłościowego, w myśl którego w skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego. Przepis ten nie wprowadza żadnego dodatkowego kryterium, w tym zwłaszcza kryterium „zbywalności” majątku, do którego apelujący odwołują się w ramach zarzutu naruszenia przepisu art. 999 § 1 k.p.c. W rozpatrywanej sprawie nie może budzić wątpliwości, że nieruchomości położone w R. przy ul. (...) oraz w R. przy ul. (...) stanowiły w dacie ogłoszenia upadłości majątek D. Z. i G. Z.. Z kolei egzekucja sądowa skierowana do nieruchomości przy ul. (...) w R. (KW nr (...)), która w dacie ogłoszenia upadłości nie stanowiła własności G. Z., była kontynuowana na zasadzie art. 930 § 1 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem czynność prawna nabycia nieruchomości zajętej jest względnie bezskuteczna. Skutek bezskuteczności względnej czynności rozporządzającej dłużnika jest ściśle egzekucyjny, gdyż umożliwia prowadzenie egzekucji z danej rzeczy jako składnika majątku dłużnika, mimo że pozostaje on nadal własnością osoby trzeciej. W stosunku do masy upadłości analogiczny

skutek z mocy prawa wywołuje dokonanie czynności przez upadłego w warunkach określonych w art. 127 Prawa upadłościowego. Na użytek upadłości stwarza on fikcję, iż przedmiot tego rodzaju czynności prawnej wchodzi w skład masy upadłości.

Prawomocne postanowienia o udzieleniu przybicia wydane przed datą ogłoszenia upadłości dłużników w toku postępowań sygn. akt: I Co 490/14, I Co 3682/10, I Co 3683/10 nie wywołały żadnych skutków w sferze własności egzekwowanych nieruchomości. Skutek taki wywołuje dopiero prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności. W judykaturze podkreśla się, że według art. 999 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność nieruchomości na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia prawa nabywcy w księdze wieczystej. Postanowienie to ma charakter kształtujący i powoduje nabycie własności przez nabywcę oraz utratę własności przez dotychczasowego właściciela. Jest pierwotnym nabyciem prawa własności (tak m.in. SN w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2015 r. w sprawie II CSK 85/15, LEX nr 1962514). W świetle przedstawionej argumentacji w pełni uprawniony pozostaje wniosek, iż przelanie sum uzyskanych w ramach egzekucji sądowej z nieruchomości dłużnika do masy upadłości przed przejściem prawa własności owej nieruchomości na nabywcę powodowałoby stan, w którym do masy upadłości wchodziłaby zarówno nieruchomość, jak i cena jej nabycia. Chybione pozostają zatem wywody skarżących przedstawione w ramach zarzutów naruszenia przepisu art. 999 § 1 k.p.c. oraz art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego.

Co więcej, prawomocność postanowienia o przysądzeniu własności przesądza również o statusie uprzednio wpłaconej ceny nabycia, która dopiero z tą datą staje się sumą uzyskaną z egzekucji, podlegającą podziałowi między wierzycieli (art. 1035 k.p.c.). Brak jest podstaw dla odstąpienia od powyższej reguły w ramach egzekucji sądowej kontynuowanej w trybie art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie III CZP 8/10 (OSNC 2010/10/135), samo złożenie do depozytu sądowego rękojmi oraz ceny nabycia nieruchomości, a nawet wydanie lub uprawomocnienie się postanowienia o przybiciu, nie pozbawiają licytanta (nabywcy) własności zdeponowanych sum. Na tym etapie postępowania nabywca nie staje się właścicielem nieruchomości będącej przedmiotem przetargu ani nie traci własności złożonej ceny nabycia; skutki takie następują dopiero z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności (art. 999 § 1 k.p.c.). Dla potrzeb niniejszego postępowania należy zatem przyjąć, że w ramach postępowania egzekucyjnego kontynuowanego w warunkach określonych w art. 146 ust. 1 zdanie trzecie Prawa upadłościowego data uprawomocnienia się postanowienia o przysądzeniu własności wyznacza moment powstania po stronie organu egzekucyjnego obowiązku z art. 146 ust. 2 powołanej ustawy. Dopiero z tą chwilą sumy uzyskane w toku egzekucji powinny zostać przelane do masy upadłości, a następnie służyć zaspokojeniu wierzycieli upadłego według zasad obowiązujących w postępowaniu upadłościowym.

W przypadku jedyne nadal kontynuowanego postępowania egzekucyjnego z nieruchomości przy ul. (...) w R. (sygn. I Co 3683/10) skutek ten do chwili obecnej nie nastąpił, co w powiązaniu z uprzednio przedstawioną argumentacją dotyczącą braku po stronie powodów roszczenia cywilnoprawnego, które mogłoby skutecznie kierować przeciwko pozwanemu, stanowiło wystarczającą przesłankę dla oddalenia w tej części powództwa.

Jedynie zatem dla porządku wypada zasygnalizować, iż częściowo nietrafne pozostają także zarzuty naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów art. 930 § 1 k.p.c. oraz art. 127 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe. Sąd Apelacyjny aprobuje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do skutków przepisu art. 930 § 1 k.p.c., które nie rozciągają się na postępowanie upadłościowe i nie przesądzają o bezskuteczności danej czynności w stosunku do masy upadłości. Dla potrzeb postępowania upadłościowego rozporządzenie nieruchomością dokonane przez dłużnika, nawet gdy nastąpiło w warunkach określonych w przepisie art. 930 § 1 k.p.c., podlega ocenie w oparciu o przepisy art. 127 i nast. Prawa upadłościowego. W realiach sporu strona powodowa nie przedstawiła natomiast dostatecznych dowodów pozwalających na ocenę, czy przesłanki zastrzeżone w art. 127 Prawa upadłościowego zostały spełnione w odniesieniu do czynności upadłego polegającej na zwrotnym przeniesieniu na darczyńcę prawa własności nieruchomości przy ul. (...) w R., w ramach której oświadczenie dłużnika zastąpione zostało prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 19 czerwca 2015 r. w sprawie sygn. II C 1711/14 Sądu Okręgowego w Łodzi. Tego rodzaju ustalenia i rozważania nie były zresztą konieczne dla oceny zasadności powództwa w rozpatrywanej sprawie. Gdyby bowiem

warunki te nie zostały spełnione sporna nieruchomości położona ul. (...) w R. nie weszłyby do masy upadłości, co wyklucza zastosowanie art. 146 Prawa upadłościowego. Warto zatem jedynie wskazać, iż w orzecznictwie kwestia oceny dopuszczalności uznania za bezskuteczne czynności prawnych w świetle prawa koniecznych i wymuszonych na dłużniku nie jest ujmowana jednolicie. Dla przykładu w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 października 2002 r. w sprawie II CK 396/02 Sąd Najwyższy przyjął, że nie można żądać uznania za bezskuteczną na podstawie art. 527 § 1 k.c. umowy "powrotnego" przeniesienia własności nieruchomości na darczyńcę, zawartej w następstwie odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego, chyba że została zawarta w wyniku wcześniejszej zmywy darczyńcy i obdarowanego w celu pokrzywdzenia wierzyciela. W nowszych judykatach, wydanych na gruncie przepisu art. 930 § 1 k.p.c., pojęcie „rozporządzenia nieruchomością” wykładane jest z odwołaniem do celu wskazanej normy, która ma chronić wierzyciela przed pokrzywdzeniem go przez dłużnika. Dlatego pojęciem "rozporządzenie" obejmuje się także zmiany w stanie prawnym nieruchomości powstałe na skutek wyroku sądowego zastępującego oświadczenie woli dłużnika rozporządzającego własnością nieruchomości (tak SN w wyroku z dnia 29 września 2017 r. w sprawie V CSK 2/17, LEX nr 2401837). Bez dokładnej oceny okoliczności, w jaki doszło do odwołania darowizny na rzecz G. Z. i uchylenia się przez niego od obowiązku złożenia oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu własności nie można kategorycznie podzielić stanowiska Sądu pierwszej instancji o braku podstaw dla zastosowania przepisu art. 127 ust. 1 Prawa upadłościowego. Ponownie jednak należy zaznaczyć, iż zagadnienie to nie rzutuje na rozstrzygnięcie sporu.

W apelacji powodowie skutecznie cofnęli powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie wypłaconych do masy upadłości sum uzyskanych w toku postępowania egzekucyjnego w sprawie sygn. I Co 3682/10. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w związku z art. 203 § 1 i 4 k.p.c., art. 355 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie żądania nakazania wydania środków pieniężnych w kwocie 309.344 zł oraz odsetek w kwocie 890,88 zł i w tej części umorzył postępowanie.

W pozostałej części apelacja strony powodowej jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Trafne okazały się natomiast wywody zażalenia strony pozwanej skierowane przeciwko rozstrzygnięciu o kosztach procesu w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Należy zgodzić się z zażalącym, iż Sąd Okręgowy nie ustrzegł się wewnętrznej sprzeczności w swoim rozumowaniu, skoro z jednej strony uznał, iż stronie powodowej nie przysługują dochodzone pozwem roszczenia cywilnoprawne, a jednocześnie dla potrzeb rozstrzygnięcia o kosztach procesu zachowanie strony pozwanej zinterpretował jako częściowe zaspokojenie owego nieistniejącego roszczenia. W realiach sporu przelew sum uzyskanych w toku postępowania egzekucyjnego sygn. akt I Co 490/14 podyktowany był normalnym tokiem czynności organu egzekucyjnego, na które wytoczenie powództwa nie miało wpływu. Rację ma także pozwany wskazując, iż po stronie powodowej występują dwa odrębne podmioty, a przedmiotem sporu pozostają dwa niezależne roszczenia, oparte na częściowo odmiennej podstawie faktycznej (w odniesieniu do masy upadłości G. Z. zgłoszone zostało indywidualne roszczenie dotyczące sum uzyskanych w toku egzekucji prowadzonej pod sygn. akt I Co 3683/10). W istocie zatem w przedmiotowej sprawie rozpoznane zostały dwa oddzielne powództwa połączone wyłącznie węzłem formalnym dla potrzeb procedowania. W tym stanie rzeczy oddalenie powództwa w stosunku do każdego z powodów uzasadniało zwrot kosztów procesu na rzecz pozwanego. Na poniesione przez stronę pozwaną koszty celowej obrony przed żądaniem każdego z powodów złożyło się w wynagrodzenie pełnomocnika procesowego, ustalone na podstawie art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714).

Mając powyższe na uwadze, z zażalenia pozwanego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 3 i zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

O kosztach postępowania odwoławczego, wywołanych apelacją powodów oraz zażaleniem strony pozwanej, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. obciążając nimi powodów jako przegrywających. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w zakresie środków zaskarżenia wywiedzionych i skierowanych przeciwko syndykowi masy upadłości G. Z., ustalone na podstawie art. 99 k.p.c. w

związku z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 1 pkt oraz § 2 pkt 5 i § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714) oraz wynagrodzenie pełnomocnika w zakresie środków zaskarżenia wywiedzionych i skierowanych przeciwko syndykowi masy upadłości D. Z., ustalone na podstawie art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 4 i § 10 ust. 1 pkt oraz § 2 pkt 5 i § 10 ust. 2 pkt 2 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. Wobec skutecznego cofnięcia powództwa przez syndyka masy upadłości dłużniczki D. Z. już w apelacji, przedmiotem sporu wobec tej powódki na etapie postępowania apelacyjnego pozostawała wyłącznie kwota odsetek za opóźnienie i odsetek stanowiących oprocentowanie sum zdeponowanych na rachunku depozytowym.